

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ХОДІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ХІМІЇ

Жук Анастасія Олегівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти I курсу,

anastasiiazhuk14@gmail.com

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Авдєєва Ольга Юрїївна,

доктор філософії з галузі Освіта/ Педагогіка,

асистент кафедри хімії, avdeeva8909@gmail.com

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Хімія – це надзвичайно цікава експериментально-теоретична наука, яка дозволяє пізнати світ хімічних реакцій, які відбуваються навколо нас. Тому питання формування пізнавальної активності учнів у ході її вивчення є завжди актуальним.

Поняття «пізнавальна діяльність учнів» вивчалось вченими з різних позицій і трактувалось як «процес пошуку та набуття знань, у ході чого відбувається формування вмінь і навичок» [1]. Вважаємо, що спрямування здобувачів освіти на розвиток їх наукового світогляду, формування експериментальних умінь і навичок самостійної роботи в ході проведення хімічного експерименту, розвиток індивідуальних творчих здібностей, врахуванні інтересів і нахилів сприяє позитивній динаміці формування пізнавальної активності учнів.

Варто зазначити, що однією з форм організації дозвілля учнів, яка є добровільною, здійснюється під керівництвом учителя у вільний від уроків час, виходить за межі навчальної програми, доповнює та поглиблює цікаві й проблемні питання хімічної науки, формує пізнавальний інтерес учнів до свідомого засвоєння хімії є позакласна діяльність.

У ході підготовки до реалізації позакласної діяльності учнів учитель хімії має звертати увагу на завдання, які будуть спонукати учнів застосувати логічне мислення, творчий підхід, креативність, наполегливість [2]. Таким чином, позакласна діяльність учнів виступає потужним доповненням уроку, дає можливість поглибити знання учнів із проблемних і цікавих питань, сформуванню самостійні дослідницькі вміння поза традиційним вивченням хімії в межах класної (урочної) роботи. Така діяльність забезпечує формування в учнів не лише пізнавальної активності, а й вміння обмірковувати матеріал, формувати власні думки, породжувати нові ідеї та припущення, створює всі передумови для розвитку стійкого пізнавального інтересу.

Позакласна робота – це діяльність вчителів, направлена на задоволення потреб дітей в позаурочний час. Вона відіграє важливу роль у підвищенні та закріпленні рівня знань, отриманих на уроках, розвиток здібностей, виявлення обдарованих дітей, а також сприяння їхньому розвитку в ході виконання цікавих завдань, проведення вікторин та конкурсів.

Під час проведення позакласної роботи та при його підготовці учитель хімії має враховувати ступінь підготовки учнів з певного предмету, а також їх вік, щоб обрати найбільш оптимальний вид роботи, взаємозв'язок вивченого матеріалу з темою позакласного заняття для покращення засвоєння навичок.

Хімія оточує нас всюди, тому при плануванні позакласних занять доцільно підбирати теми, які б стосувались продуктів харчування та харчових добавок, мийних та косметичних засобів, їх вплив на організм людини в різні періоди життя, лікарські засоби, чим зумовлений їхній ефект та як вони впливають на організм (наприклад, звичний анальгін має згубну дію на шлунок, може провокувати виразки), а також як гормони керують нашим життям і що можна з цим зробити. Це досить прості, проте пізнавальні теми, які стосуються щоденного життя і можуть зацікавити учнів до реалізації дослідницької діяльності.

Під час проведення позакласних занять із хімії зазвичай відмічають три рівні

пізнавальної активності в учнів:

1. Розуміння – найчастіше процес сприйняття учнями готової інформації від вчителя. Це можуть бути фактичні дані або результати нових досліджень, які б доповнювали попередні дані. Розуміння також вимагає від школярів певних зусиль, щоб вони могли легко засвоювати та систематизувати отриману інформацію. Для прикладу, органічна хімія, де місце розташування атомів їх порядок відносно один одного мають досить суттєве значення (опрацювання явища ізомерії, коли одна і та ж речовина при різному положенні бути мати різну активність).

2. Логічне мислення – процес, коли учень в ході виконання задач або робіт приходиться самостійно до певних висновків (до прикладу, завдання де дається одна або декілька немаркованих пробірок і учень має сам визначити речовину, яка там знаходиться, також там може бути звичайна вода – завдання вікторини або олімпіади).

3. Творче мислення – формується при виконанні творчих завдань за схемою: постановка питання та аналіз даних – пошук рішення – перевірка рішення (задача в ігровій формі, яка не потребує значних розрахунків, але для виконання необхідне розуміння предмета, а також логічне мислення).

Отже, позакласна діяльність із хімії значною мірою сприяє формуванню пізнавальної активності учнів, створює передумови для формування стійкого пізнавального інтересу в ході вивченні хімії, зацікавлює не лише вивчати предмет, а й дозволяє застосовувати отримані знання на практиці, вчить працювати в команді та допомагає розвинути особисті якості.

1. Ключко, В. І., Коломієць, А. А., 2012. Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів технічних спеціальностей: монографія. Вінниця: ВНТУ, 188 с.

2. Чеботарьов О. М. Позакласна робота з хімії : метод. посіб. для студентів факультету хімії та фармації спеціальності «Середня освіта (Хімія)» / О. М. Чеботарьов, О. М. Рахлицька, О. М. Гузенко, Т. М. Щербакова. – Одеса: Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2020. – 98 с.